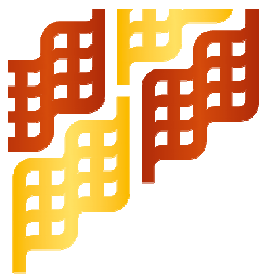

Kulttuurikaari – kulttuuri ja liikunta osaksi ikäihmisten elämää

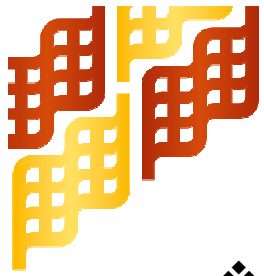
Eläkeläisparlamentti 16.10.2014

Elina Willberg

"Tampereella on päätetty ottaa lavealla rintamalla kulttuuri, taide ja liikkuminen senioripalveluiden voimavaraksi. On luettu tutkimustuloksia, joiden mukaan elämänhalu ja toimintakyky säilyvät paremmin ja lääkärikäynnit sekä lääkkeiden käyttö vähenevät, kun arjessa on kulttuuria, taidetta ja toimintakyvyn mukaista liikuntaa. Myös työhyvinvoinnin paraneminen kulttuurin avulla on tutkittu juttu. Ikäihmisten palvelujen tilaajalautakunta ja useat sosiaali- ja kulttuuri- & vapaa-aikapalvelujen yksiköt miettivät Tampereella yhdessä, miten yhdistää hyräily ja hygienia ja niiden tuottajat niin, että lopputulos olisi enemmän kuin osiensa summa."

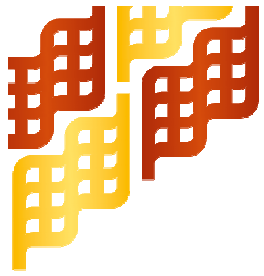
Kirjastopalvelujohtaja Tuula Haavisto

Tausta

- ❖ **Kulttuurin saavutettavuus ja yhdenvertaisuus** Oikeus olla aktiivinen harrastaja ja sosiaalinen toimija elämän kaikissa vaiheissa. Hyväkuntoiset hyödyntävät yleisiä palveluja, hoitolaitosten asukkaat jäävät monien elämänlaatua kohottavien palvelujen ulkopuolelle.
- ❖ **Palvelujen soveltaminen toimintakyvyn mukaan** Tavoitteena hoidossa yksilöllisyys ja sisältörikas arki, mutta asukkaiden toimintakyvyn rajoitteet ja mm muistisairaudet vaativat pitkälle menevää soveltamista ja henkilökunnan mukavaoloa.
- ❖ **Kulttuuri ja liikunta tuovat terveyttä ja hyvinvointia** Pohjana tutkimustietoa siitä että kulttuurisesti aktiiveille kasautuu terveyttä ja hyvinvointia. Vaikutukset sairauskulujen vähenemiseen ja elämänlaadun paranemiseen.
- ❖ **Ammattilaiset yhteisötaiteen pariin.**
- ❖ **Visio:** kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden pysyvä toiminnallinen yhteistyö.

Taustaa Tampereella

- Kirjasto ollut kymmeniä vuosia koti- ja laitospalveluineen perinteinen kulttuurimuoto 1950 -luvulta.
- 1990 -luvulla kulttuuritapahtumia senioreille, liikuntapalvelujen 65+ liikuntaryhmät. Myös museopalvelut alkoi suunnitella ikäihmisille suunnattua toimintaa.
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen organisaatiossa työskentelevät viriketoiminnanohjaajat, askartelun ohjaajat toimineet rajallisin resurssein. Myös vapaaehtoistoimintaa.
- Eläkeläisjärjestöillä runsaasti kulttuuri- ja liikuntaryhmiä.
- Kulttuurikaaren tehtävä oli vauhdittaa kehitystä niin että kulttuurin ammattilaiset toimivat aiempaa systemaattisemmin ikäihmisten osallistuvat palvelujen osana.
- STM:n Ikäkaste -hanke 2009 – 2011. Sen jälkeen omana kehittämistyönä 2012 – 14.

Tampereen Kulttuurikaari

- **Tavoite:** Kulttuurin ja liikunnan ”sisäänajo” pysyväksi osaksi ikäihmisten hyvinvointia sekä hoitoa ja kuntoutusta.

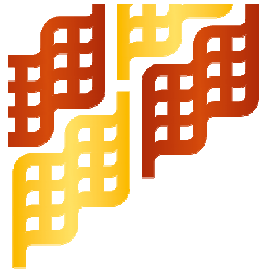

Periaatteet: 1. Voimavaroihin sovellettu mielekäs toiminta.

2. Kulttuuritoimijoiden ja hoivaosaajien yhteistyö.

3. Hoitohenkilökunnan kulttuuriosaamisen tukeminen, välineitä ja menetelmiä heidän omaan käyttöön.

- **Kulttuuri määriteltiin laajasti:** kaikki mielekäs ja merkityksellinen, mikä sopii päiväjärjestykseen ja perushoidon lomaan.
- **Liikkeelle lähdettiin toiminnan kautta:** kulttuurin ammattilaiset työskentelivät hoitolaitoksissa ja suunnittelivat erilaisille ikäihmisille soveltuvaa toimintaa yhteistyössä hoitohenkilökunnan kanssa.
- **Miksi?** Käytännön yhteistyöllä on vahvistettiin yhteistyötä ja ymmärrystä eri ammattialojen välille. Hankittiin kokemusta palvelujen soveltamisesta myös vuodepotilaille. Tutustuttiin, innostuttiin, ylitettiin tavanomaiset rajat. Aikaansaatiin tavoitteellista, toimintakykyä tukevaa, asukkaat, potilaat sekä hoitajat osallistavaa toimintaa.

Toiminatakokeiluja itse tekemällä

- Mukana kaupungin omat yksiköt ja kumppaneina yksityiset kulttuurintuottajat. Yhteensä n. 30 pilottia.
- **Kirjasto:** Aineiston elämyksellinen avaaminen
- **Museo:** Kokoelmat ja aineisto ikäihmisten tykö.
- **Kulttuuripalvelut:** Yleisötapahotumista petipotilaan vierelle.
- **Tampereen Seudun Työväenopisto :** Koulutukset
- **Liikuntapalvelut**
- **Yksityiset toimijat:** Kulttuurikeskus Pii Poo Tanssin aluekeskus, Kulttuuriosuuskuntia, Pirkanmaan taidetoimikunta, yksityisiä taidetoimijoita.
- **Tilaajaryhmä:** sopimusohjaus, rahoitus, strategiset linjaukset , laadun arviointi.

Kirjasto

Lähti avaamaan aineistoaan elämyksellisin keinoin heille joille omatoiminen lukeminen on vaikeaa.

Sävel kantaa runoa
-tuokiot

Tule muistojen aikaan

Pula-ajan
laukku

Luen sinulle -
toiminta

Museo - kokoelmia ja aineistoa tuodaan tykö, osallistava museo

Vuorovaikutteinen äänimuseo

Rakas, raikas
frotee

*Muistatko vielä sen
kahvihetken
-toimintapaketti*

Kultaiset kuvat -muistelutuokiot

LiikkUVAT –
videotaidetta hoitolaitoksiin

Kumppaneina yksityisiä kulttuuritoimijoita

Tässä hetkessä -toiminta

Kulttuuriosuuskunta Uulu:
Laulunloihtijat

Pii Poo: Sosiaalinen sirkus

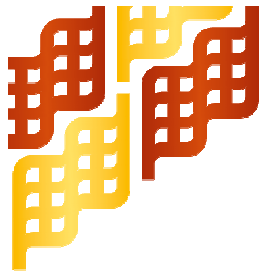
Fantastinen Norsu: Voimaa
ja vapautta kuvataiteesta

Tanssin aluekeskus:
Kohdataan liikkuen -
tuokiot

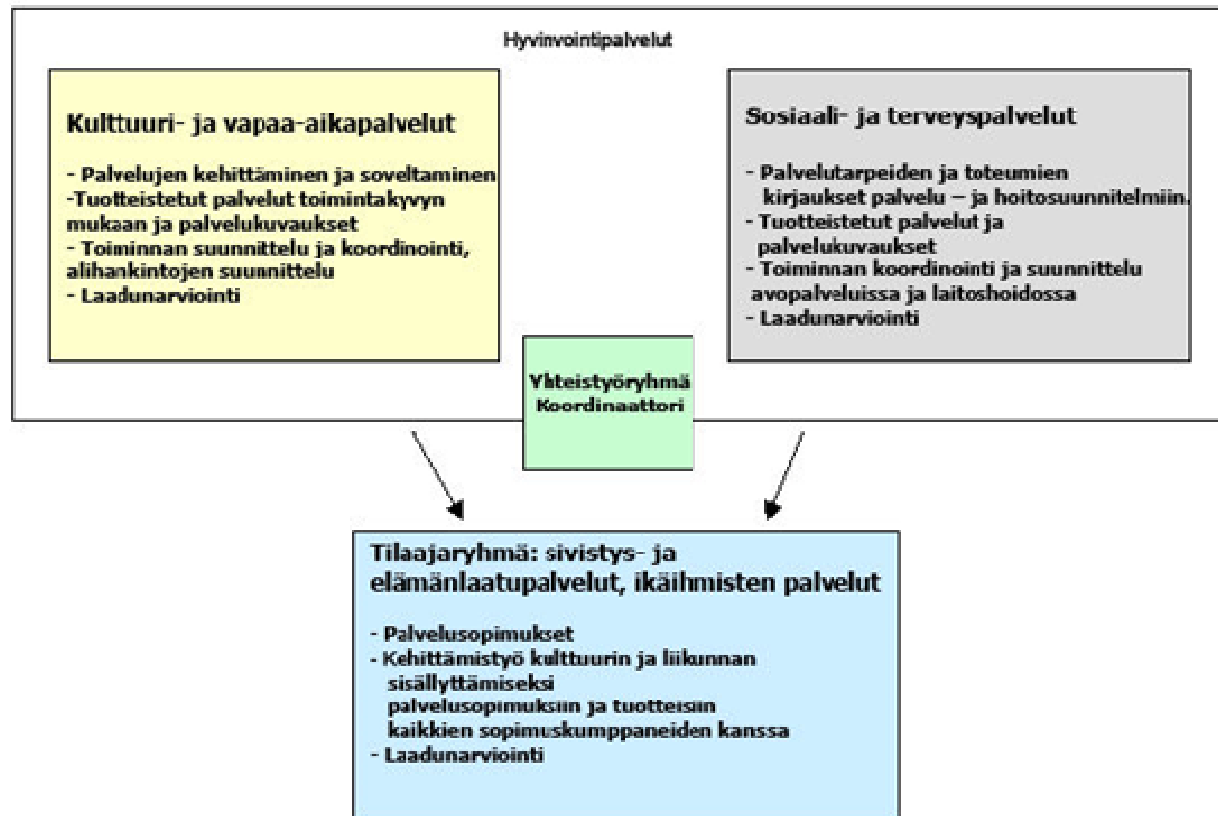

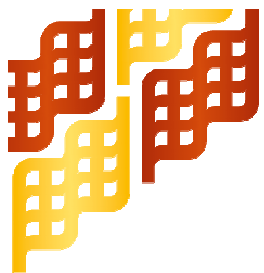
Tsemppi-sirkus henkilökunnalle

Toimintamalli

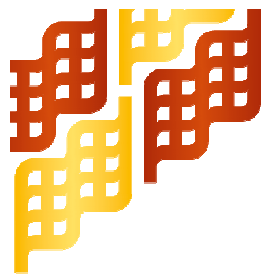
Pysyvän kehittämistyön toimintamalli

Toimintamalli

- **Yhteistyö ja kehittäminen:** kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen, sosiaali- ja terveyspalvelujen ja tilaajan yhteistoimintaryhmä: ns. **Timantti-ryhmä**. Mukana kirjasto- museo-, liikunta- ja kulttuuripalveluiden edustajat sekä Tampereen Seudun työväenopisto. Lisäksi palvelu- ja päiväkeskusten sekä ympärivuorokautisen hoidon edustajat sekä tilaajaryhmän suunnittelija.
- **Koordinointi:** Taide- ja kulttuurikasvatusyksikkö TAITE.
- **Sopimusohjauksen kehittäminen:** ikäihmisten kulttuuri- ja liikuntapalvelut uuteen sopimukseen: omaehtoisen ja ennaltaehkäisevän työn palvelusopimus.
- **Tuotteistaminen:** Osallistavat kulttuuripalvelut.
- **Haasteena:** palvelujen alueellinen tasapuolinen jakautuminen alueellisesti, toimintayksiköittäin, viestintä ja tiedotus, yhteistyö esim. kuljetuspalvelujen kanssa.

Vuonna 2014

Museopalvelujen Konkarit –
toiminta ja Ikäihmisten
museolehtori

Muistatko -kassit

Kirjastotunti

Kulttuuriluotsit:
museot, liikunta ja
kirjasto

Keskustelevat
taidekierrokset

TSEMPPI -sirkus
Äänimuseo,
iso ja pieni

Hääkengän
kuiske –
lainattava
toimintapaketti

Koulutuksia
kulttuuriväelle

Tässä hetkessä -toiminta

Luen sinulle

Peräkonttimuseo
sairaalassa

Kulttuurivartit

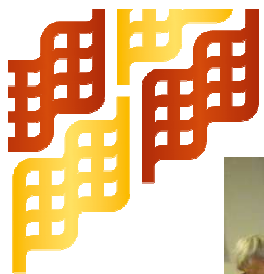
Senioripäivä Amurin
työläismuseossa

Yhteispisteet
tapahtumissa

Vauvojen ja ikäihmisten
värikylpytoiminta

Liikuntaresepti

Nekalan puistokuntosali

Vauvojen värikylpy Koukkuniemessä

Peräkonttimuseo

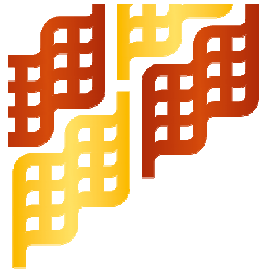

Keskustelevat taidekierrokset

KULTTUURI- JA
LIIKUNTALUOTSIT

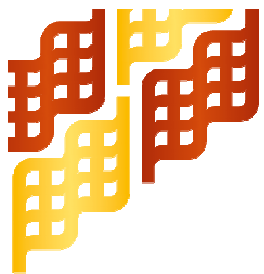
Vapaaehtoiset kulttuurikaverit

Kulttuurikaari – osa ikäihmisten palveluja

- **Osa ikäihmisten neuvontaa ja ohjausta:** kunnan kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä yksityiset palvelut, jotka tavalla tai toisella suunnattu ikäihmisille myös esim. eläkeläisjärjestöjen ohjatut ryhmät.
- **Osaksi kotona asuvien palveluja:** omaehtoiset palvelut, Lähitorit, kotihoito, kuntoutus.
- **Osa palvelukodeissa asuvien hoivaa ja huolenpitoa.**
- **Osa palvelujen tarpeen arviointia.**
- **Osa hoito- ja palvelusuunnitelmia.**
- **Osa ikäihmisten palvelujen strategioita.**
- **Osa palvelujen ja hoidon laatua.**

Kulttuurikaari jäi elämään

Uskallettiin
kokeilla ja
opittiin.

Epäonnistu-
minen oli
sallittua

Puhuttiin
paljon!

Yhteistyö jo
suunnittelu-
vaiheessa

Ei tiedetty
etukäteen,
mihin päädy-
tään.

Johdon
tuki

Innostuttiin!

Saatiin hyvä
pohja jatkoon

Koordinaattori
Elina Willberg
p. 040 8254710
elina.willberg@tampere.fi